

VOORWOORD

Bij de aanbidding van dit proefschrift dank ik allereerst mijn promotor, prof.mr. J.A. Ankum, voor de intense en kritische belangstelling, die hij bij opzet en wording van deze studie voortdurend heeft getoond. In de vele gesprekken, die wij samen over de inhoud en de tekst hebben gevoerd, werd ik steeds door hem gedwongen tot herbezinning op en revisie van mijn stellingnamen. Zijn invloed gaat overigens verder dan alleen het terrein van deze dissertatie. Deze is op het gehele terrein van mijn rechtshistorische vorming onuitwisbaar.

Prof.mr. G.C.J.J. van den Bergh, mijn coreferent, wil ik graag dank zeggen voor de moeite, die hij zich heeft getroost, om het concept van dit proefschrift van zijn kritische kanttekeningen te voorzien. Debatten met hem hebben op mij altijd een uiterst inspirerende invloed.

Prof.mr. R. Feenstra wil ik graag danken voor zijn bereidwilligheid het manuscript zorgvuldig door te lezen en voor de waardevolle opmerkingen, die hij heeft gemaakt.

De tekst van dit proefschrift is eveneens kritisch gezien door dr. G.C. Kop, mr. R.W.L. Loeb, drs. E.H. Pool en mr. L.C. Winkel. De uitvoerige gesprekken, die ik met hen over tekst en inhoud heb gevoerd, heb ik zeer op prijs gesteld.

Voor hulp bij de totstandkoming van de Duitse tekst van de samenvatting heb ik mij kunnen wenden tot Heiner Becker. Ik ben hem daarvoor bijzonder erkentelijk.

De vrienden en collega's van de staf rechtsgeschiedenis zeg ik dank voor alle genoten steun gedurende het schrijven van dit proefschrift.

In de zeven maanden, die ik met behulp van een beurs van de DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) in Freiburg i.Br. kon doorbrengen, had ik alle gelegenheid mij grondig te verdiepen in de Duitse rechtshistorische literatuur. Ik ben daarvoor de DAAD dank verschuldigd.

Dit proefschrift is uitgegeven met steun van de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.). Hiervoor betuig ik mijn grote waardering.